

Зозуля Ю.С., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Гончарук С.Т., к.ю.н., професор

ФОРМИ ПАРЛАМЕНТСЬКОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Парламентський контроль, як вища форма державного контролю за законністю у сфері публічного управління здійснюється єдиним органом законодавчої влади в Україні - Верховною Радою України. Такий вид державного контролю здійснюється відповідно до повноважень Верховної Ради України, визначається, зокрема, ст. 85 Конституції України.

До основних форм парламентського контролю в сфері публічного управління можна віднести:

- затвердження загальнодержавних програм економічного, науково-технічного та соціально-культурного розвитку країни;
- затвердження Державного бюджету України та контроль за його виконанням;
- надання згоди на призначення Президентом України Прем'єр-Міністра України;
- участь у формуванні коаліційного уряду;
- розгляд і прийняття рішення щодо схвалення Програми діяльності уряду;
- здійснення контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України відповідно до діючої Конституції;
- розгляд питання про відповідальність Кабінету Міністрів та прийняття резолюції про недовіру уряду;
- затвердження рішень про надання Україною позик і економічної допомоги іншим державам та одержання позик та інвестицій від іноземних держав, а також здійснення контролю за їх використанням;
- призначення чи обрання на посади, звільнення з посад керівників окремих ЦОВВ у випадках, передбачених Конституцією України, зокрема голів Національного банку, Антимонопольного комітету, Фонду держмайна, Держкомітету телебачення і радіомовлення та ін.;
- контрольна діяльність окремих комітетів ВРУ, насамперед комітету з питань законності і правопорядку;
- контрольна діяльність у фінансово-економічній сфері Рахункової Палати Верховної Ради України;
- право депутатського запиту;
- діяльність Уповноваженого Верховної Ради України, з прав людини та ін.

Відповідно до ст. 89 Конституції України Верховна Рада у межах своїх повноважень для перевірки і подальшої оцінки окремих питань може створювати тимчасові спеціальні комісії, а також тимчасові слідчі комісії – для проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес, у тому числі у сфері діяльності органів виконавчої влади.

Парламентське розслідування, звичайно ж, є найбільш гострою формою парламентського контролю. Очевидно, що застосування такої форми не може бути звичайною практикою роботи парламенту: її доцільно застосовувати лише у надзвичайних випадках, наприклад у разі грубих порушень закону органами публічної влади вищого рівня або ж посадовими особами високого рангу, які утруднюють чи роблять неможливими застосування звичайних форм парламентського контролю. Проте Конституція України дає парламенту право створювати слідчі комісії не лише у надзвичайних ситуаціях, але й у інших випадках, коли питання, що має бути предметом розслідування, є важливим для суспільства і держави і становить суспільний інтерес.

Тимчасові слідчі комісії мають стати дієвим інструментом парламентського контролю і у надзвичайних випадках іншого роду. Йдеться про ситуації, коли більшість парламенту, уряд та керівництво інших державних органів є політичними союзниками, а тому керований цією більшістю парламент не виявляє енергії та ініціативи при застосуванні звичайних форм парламентського контролю. Саме з урахуванням цього конституційна норма передбачає утворення слідчих комісій за підтримки цього не більшістю, а однією третиною депутатів від конституційного складу парламенту. Отже, можливість утворення слідчих комісій є, окрім іншого, однією із конституційних гарантій для контрольної діяльності меншості (опозиції) у парламенті.

З процедурного погляду – парламентський контроль в Україні в одних випадках є періодичним здобуттям відповідної інформації, в інших – її збиранням або ж систематичним спостереженням за діяльністю певного органу публічного управління.

Отже, парламентський контроль у публічному управлінні містить в собі елементи як контролю, так і нагляду в їх теоретико-правовому значенні.

Література

1. Шаповал В.М. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні / В.М. Шаповал, В.І. Борденюк, Г.С. Журавльова. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – С. 40-41.

2. Бойко Р.І. Питання вдосконалення парламентського контролю через Рахункову палату Верховної Ради України / Р.І. Бойко // Державно-правова реформа в Україні: матеріали наук.-практ. конф. – К., 1997. – С. 131.

3. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-

правовий аспект): [монографія] / Ю.Г. Барабаш. – Х.: Легас, 2004. – 192 с.

4. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. № 2222- IV). – К.: Міністерство юстиції України, 2006. – 126 с.

УДК 352.34(043.2)

Істоміна О.Г., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Радзівілл О.А., к.ю.н., доцент

ЗОВНІШНЯ Й БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Спільна зовнішня політика та політика безпеки (далі СЗППБ) вперше була закріплена в Маастріхтському Договорі про Європейський союз 1992 року (далі ДЄС) [1]. Проте ще до цього держави-члени координували свої дії у питаннях зовнішньої політики [2, с. 455]. Лісабонський договір реформував цей напрям діяльності Союзу. Новели Лісабонського договору (тобто нових редакцій ДЄС 1992 р. і Договору про заснування Європейського економічного співтовариства 1957 р, який тепер має назву Договір про функціонування Європейського Союзу (далі ДФЄС). Так відповідно до нової редакції договору про ЄС, у своїй міжнародній діяльності Союз керується принципами, які він намагається відстоювати, це: демократія, правова держава, верховенство права, універсальність і неподільність прав людини і основних свобод, повага до людської гідності, рівноправності і солідарності, а також повага до принципів Статуту Об'єднаних Націй і міжнародного права (п. 1. ст. 21 ДЕС) [1]. Відповідно до пункту п. 2 цієї ж статті, Союз проводить СЗППБ з метою: а) захисту своїх цінностей, фундаментальних інтересів, безпеки, незалежності і цілісності; б) консолідації і підтримки демократії, верховенства права, прав людини і принципів міжнародного права; в) збереження миру, запобігання конфліктів і зміцнення міжнародної безпеки, відповідно до цілей і принципів Статуту ООН, Гельсінського Заключного акта та Паризької хартії включно з тими, які стосуються зовнішніх кордонів; г) сприяння сталому розвитку країн, що розвиваються, в економічній, соціальній і екологічній сферах, спрямованому насамперед на подолання бідності; д) заохочення інтеграції всіх країн до світової економіки включно з поступовою ліквідацією обмежень у міжнародній торгівлі; е) надання допомоги у розробці міжнародних заходів задля збереження і поліпшення якості навколишнього середовища і належного управління світовими